

Minun kirjastoni – yhdessä enemmän

HANKKEEN LOPPURAPORTTI

Heidi Petrov ja Mervi Vaara
Oulun kaupunginkirjasto
Anna Kippola
Raahen kaupunginkirjasto
11.07.2023

OUKA.FI

11.07.2023

Sisällys

1. JOHDANTO.....	2
2. HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT JA TALOUS.....	3
2.1. Hankkeen tavoitteet.....	3
2.2. Hankkeen toimintasuunnitelma.....	3
2.3. Hankkeen talous.....	4
3. HANKKEEN TOTEUTUS.....	4
3.1. Hankkeen aikataulu, ohjausryhmä ja hanketyöntekijä.....	5
3.2. Verkostoituminen ja hankkeen yhteistyökumppanit.....	6
3.2.1. Vierailut Jyväskylän ja Rovaniemen kaupunginkirjastoissa.....	7
3.3. Nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyö.....	8
3.3.1. Säännölliset ryhmät etsivän nuorisotyön kanssa Raahessa.....	8
3.3.1.1. Ryhmän palaute.....	10
3.3.2. Säännölliset ryhmät etsivän nuorisotyön kanssa Oulussa.....	11
3.3.2.1. Ryhmän palaute.....	12
3.3.3. Pop up -pajat etsivän nuorisotyön, ammattiopistojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.....	14
3.3.3.1. Palautteet pop up -yhteistyökumppaneilta.....	18
3.3.4. Pohdiskelua etätoteutuksista.....	19
3.3.5. Toimintamallin suunnittelu.....	20
3.4. Kohderyhmälle suunnatun mainosmateriaalin suunnittelu ja toteutus.....	21
3.5. Koulutuspäivät ja toimintamallin esittely.....	22
3.6. Hankkeen esittely muualla.....	22
4. HANKKEEN TULOKSET.....	23
4.1. Toimintamalli ja vuosikello, Oulu.....	23
4.2. Toimintamalli, Raahes.....	25
4.3. Materiaalit.....	25
4.4. Hankkeen jalkauttaminen, Oulu.....	26
4.5. Hankkeen jalkauttaminen, Raahes.....	26
4.6. Hankkeen toteutuminen.....	27
5. YHTEENVETO.....	30
6. JATKOTOIMENPITEET.....	31
7. LÄHTEET.....	32
8. LIITTEET.....	33

11.07.2023

1. JOHDANTO

Luku- ja kirjoitustaito ovat elämässä selviytymisen perusedellytyksiä. Yhteiskunnassa täysivaltaisena kansalaisena selviytyminen ja toimiminen vaativat monipuolista lukutaitoa. Lukutaitoa tarvitaan arkisten asioiden hoitamisessa, työpaikan hakemisessa, viranomaisten kanssa toimimisessa jne. Monipuolista lukutaitoa tarvitaan yhä enenevässä määrin myös erottamaan valheellinen informaatio oikeasta informaatiosta. Lukeminen luo myös elämyksiä ja tuottaa henkistä hyvinvointia. Myös aikuisen lukutaito voi olla heikko.

Oulun ja Raahen kaupunginkirjastot tavoittavat kirjastoa käyttämättömät lapsiperheet, lapset ja nuoret tekemällä yhteistyötä neuvola-, varhaiskasvatus-, opetus- ja nuorisopalvelujen kanssa. Halusimme selvittää, mitkä ovat ne yhteistyökumppanit, joiden kautta kirjasto tavoittaa kirjastoa käyttämättömät nuoret aikuiset ja aikuiset, joilla on haasteita lukutaidossa. Nuorten aikuisten ja aikuisten lukutaidon tukeminen ja vahvistaminen ehkäisee syrjäytymistä. Kirjastojen on vaikea tavoittaa aikuisia, jotka eivät käytä kirjastoa, ja jotka eivät koe kirjaston olevan heitä varten. Yhteistyöverkostoja ei välttämättä ole eikä kohderyhmää kiinnostavia palveluja osata suunnitella.

Aikuisten lukutaidon vahvistaminen vahvistaa lisäksi heidän elinpiirissään olevien lasten ja nuorten lukutaitoa ja hyvinvointia ehkäisten myös heidän syrjäytymistään. Kaupunkistrategioissa kuntalaisten hyvinvointi ja elinikäinen oppiminen nähdään tärkeänä osana työllisyyden edistämistä.

Syrjäytymisuhan alla olevien aikuisten ja nuorten aikuisten tarpeisiin ei ole pystytty ennen hankkeen aloittamista vastaamaan. Kirjastolla ei ollut tietoa, millaisia kirjastopalveluita syrjäytymisuhan alla oleville nuorille aikuisille ja aikuisille voisi tarjota. Esimerkiksi kirjastoa käyttämättömät asiakkaat eivät ole vastanneet kirjaston kyselyihin, joten kirjasto ei ole saanut heiltä palautetta toimintansa kehittämiseen. Kuitenkin he tulisivat hyötymään monin tavoin kirjaston palveluista.

Nuorten aikuisten kanssa työskentelevät tahot eivät välttämättä tunne tarpeeksi nykyaikaisia kirjastopalveluita, jotta he osaisivat ohjata asiakkaitaan palvelujemme pariin tai kysellä kirjastosta, miten kirjasto voisi palvella juuri heidän asiakkaitaan. Oli siis ajatuksena, että tiedon kulkeminen, keskustelun avaaminen ja yhteistyön kehittäminen hyödyttäisi useiden eri alojen toimijoita.

11.07.2023

2. HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT JA TALOUS

2.1. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteita ovat nuorten aikuisten lukutaidon vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen, oleellisten yhteistyökumppaneiden löytäminen ja verkoston luominen kohderyhmän tavoittamiseen. Yhdessä kohderyhmän ja yhteistyökumppaneiden kanssa luodaan uusia, mielenkiintolähtöisiä kirjastopalveluja, laaditaan toimintamalli heikosti lukevien nuorten aikuisten kirjastopalvelujen kehittämiseen ja tehdään palveluissa tarvittavat materiaalit ja markkinointisuunnitelma.

Lukutaito on yksi elämässä selviytymisen perusedellytyksistä. Heikko lukutaito koskettaa myös aikuisia, ja kirjaston on perinteisesti ollut vaikea tavoittaa niitä aikuisia, jotka eivät käytä kirjastoa, ja jotka eivät koe kirjaston olevan heitä varten. Oulun ja Raahen kaupunginkirjastot tavoittavat kirjastoa käyttämättömät lapsiperheet, lapset ja nuoret tekemällä yhteistyötä neuvola-, varhaiskasvatus-, opetus- ja nuorisopalvelujen kanssa. Mitkä ovat ne yhteistyökumppanit, joiden kautta kirjasto tavoittaa kirjastoa käyttämättömät nuoret aikuiset, aikuiset, joilla on heikko lukutaito? Mitkä ovat ne yhteistyökumppanit ja kirjastoa käyttämättömät aikuisasiakkaat, joiden kanssa kirjasto voi yhdessä kehittää ja luoda sellaisia kirjastopalveluja, jotka kiinnostavat ja hyödyttävät kohderyhmää?

Hankkeen tavoitteena on saada heikosti lukevien nuorten aikuisten kirjastopalvelut ja niiden kehittäminen osaksi kirjaston perustoimintaa. Tämä tehdään yhteistyökumppaneiden kanssa kohderyhmää ja ottamalla mukaan kirjastojen henkilökuntaa. Palvelujen toteuttamiseen ja kehittämiseen tarvitaan työkaluja ja osaamista, toimintamalleja ja koulutusta.

2.2. Hankkeen toimintasuunnitelma

Hankkeessa selvitetään yhteistyökumppanit, joiden kautta tavoitamme nuoret aikuiset / aikuiset, joilla on heikko lukutaito, ja jotka sen vuoksi ovat syrjäytymisuhan alla. Luodaan yhteistyöverkosto ja kehitetään toimijoiden välisestä yhteistyöstä aktiivista. Tiedotetaan kohderyhmää ja yhteistyökumppaneita kirjaston palveluista.

Suunnitellaan yhdessä yhteistyökumppaneiden ja kohderyhmän kanssa erilaisissa työpajoissa uusia, mielenkiintolähtöisiä kirjastopalveluja, jotka houkuttavat niitä aikuisia, joille kirjasto on vieras ja joiden lukutaito on heikko. Luodaan hankkeen toimintaympäristöön, Oulun ja Raahen kaupunkeihin ja kirjastoihin sopivat toimintamallit ja palvelut, ja keinot näiden palvelujen toteuttamiseen ja jatkuvaan kehittämiseen. Hyödynnetään [Lukemattomat mahdollisuudet -hankkeessa](#) kehitettyjä toimintamalleja ja palveluja, jatkojalostetaan niitä huomioiden Oulun ja Raahen kaupunkien ja kohderyhmien

11.07.2023

erityispiirteet.

Vuonna 2020 ja myös tulevina vuosina uusia haasteita kirjastojen toiminnalle ja sen kehittämiselle on asettanut ja asettaa maailmanlaajuinen koronapandemia. Tämä on korostanut sitä, että tulevaisuuden kirjastopalveluja on suunniteltava siten, että kirjasto voi yhä paremmin palvella asiakkaitaan myös etänä ja virtuaalisesti. Selvitetään, miten kohderyhmää voidaan palvella etänä, millaisia palveluja kohderyhmälle voidaan tarjota virtuaalisesti, onko aikuisten lukemisen edistämässä ja mielenkiintolähtöisten palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa mahdollista hyödyntää esimerkiksi AR/VR-toimintamalleja ja -sisältöjä. Myös hankkeessa varaudutaan toimimaan tarpeen vaatiessa etäyhteyksin.

Alueellista kehittämistehtävää hoitavana kirjastona Oulun kaupunginkirjasto luo yhdessä Raahen kaupunginkirjaston kanssa toimintamallin, joka on mahdollista jakaa alueellisesti eli jota myös muiden kuntien ja kirjastojen on mahdollista toteuttaa omaan toimintaympäristöönsä soveltaen. Luodaan toiminnan toteuttamisessa tarvittavat tiedotus-, markkinointi- ym. materiaalit ja esitellään hanketta ja sen tuloksia Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja muiden kirjastojen henkilökunnalle ja tarvittaessa muille toimijoille.

2.3. Hankkeen talous

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi hankkeelle valtionavustusta 52 000 euroa, mikä oli 80 % hankkeen kokonaiskustannuksista. Oulun ja Raahen kaupunginkirjastojen omarahoitusosuus koostui henkilökunnan hankkeeseen käyttämästä työajasta.

3. HANKKEEN TOTEUTUS

Muodostetaan ohjausryhmä, johon valitaan jäsenet Oulun ja Raahen kaupunginkirjastoista sekä yhteistyökumppaneiden ja mahdollisesti kohderyhmien edustajat. Hanketyöntekijä kuuluu ohjausryhmään. Hankkeelle perustetaan työryhmä, johon kuuluu käytännön kirjastotyöntekijöitä Oulusta ja Raahesta ja joka osallistuu aktiivisesti hankkeen toimintaan ja nuorten aikuisten kirjastopalvelujen kehittämiseen. Yhteistyökumppaneiden eli Oulun ja Raahen kaupunginkirjastojen palveluita kehitetään tasavertaisesti saaden toimintamallit isoon ja keskikokoiseen kirjastoon, kahteen erilaiseen toimintaympäristöön, Oulun ja Raahen kaupunkeihin.

11.07.2023

Hankkeen tavoitteen seurannan mittarit:

Yhteistyöverkosto, kumppanuudet

- lista yhteistyökumppaneista
- tapaamisten määrä
- yhteistyön malli (miten toimitaan jatkossa, kuinka usein tavataan, milloin on tarvetta kehittää/päivittää palveluja jne.)
- palaute yhteistyökumppaneilta

Kohderyhmät

- lista kohderyhmistä
- kohtaamisten määrä (tapaamiset, työpajat jne.)
- toimintamalli mielenkiintolähtöisten kirjastopalvelujen suunnitteluun ja luomiseen (miten palveluja kehitetään osana kirjaston toimintaa)
- palaute kohderyhmältä

Uudet mielenkiintolähtöiset kirjastopalvelut eli tuloksena syntyneet palvelut

- lista palveluista
- toimintamalli (malli, keinot ja välineet) palvelujen käytännön toteuttamiseen
- markkinointisuunnitelma (miten palveluista tiedotetaan, miten niitä markkinoidaan)
- syntyneet materiaalit

Henkilökunnan kouluttaminen

- koulutusten määrä
- koulutuksiin osallistuneiden määrä
- koulutusmateriaalit

Kohderyhmän palvelutarpeet tunnistetaan ja hankkeen kautta kehitettävät mielenkiintolähtöiset kirjastopalvelut jäävät osaksi kirjastojen toimintaa. Hankkeen aikana kehitettävät palvelut jatkojalostetaan ja hankkeessa saatuja tuloksia ja välineitä tarjotaan koko Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueen kirjastojen käyttöön.

3.1. Hankkeen aikataulu, ohjausryhmä ja hanketyöntekijä**Hankkeen aikataulu:** 1.4.2021-31.12.2022

Ohjausryhmä ja hanketyöntekijä: Hankkeeseen palkattiin työntekijä 13 kuukaudeksi ajalle 1.9.2021-30.9.2022. Hanketyöntekijänä toimi kirjastonhoitaja Heidi Petrov. Hankkeeseen muodostettiin ohjausryhmä, johon kuuluivat hanketyöntekijä Heidi Petrovin lisäksi Oulun kaupunginkirjastosta palvelupäällikkö Mervi Vaara (pj., siht.), kirjastopalvelujohtaja Jouni Pääkkölä / alueellinen kirjastopalvelupäällikkö Heidi Karhu ja kirjastonhoitaja Anne Vesala sekä Raahen kaupunginkirjastosta

11.07.2023

palvelupäällikkö Arja Nevala ja erikoiskirjastonhoitaja Anna Kippola. Lisäksi ohjausryhmän kokouksiin kutsuttiin asiantuntijoita yhteistyöverkostosta: Oulun etsivän nuorisotyön koordinaattori Virpi Huittinen, etsivän nuorisotyöntekijät Anna Visuri ja Riikka Eerikinharju sekä Raahen Satelliitti-toiminnan esimies ja työvalmentaja Katja Mathlin, Byströmin olkkari -toiminnasta vastaavat etsivän nuorisotyöntekijät Simo Kivari ja Niina Leskinen, OSAO:n tekniikan yksikön opinto-ohjaaja Ilona Hakalin sekä ammattiopisto Luovin TELMA-ryhmien ohjaajat Arja Vatanen, Niina Huurinainen, Jukka Penttilä, Janne Laitinen, Jaana Körkkö, Jonna Myllymäki ja Anniina Sääskilähti. Ohjausryhmä kokoontui kerran kuukaudessa, yhteensä 14 kertaa hankkeen aikana. Hanke sai vielä jatkoaikaa 31.5.2023 saakka.

3.2. Verkostoituminen ja hankkeen yhteistyökumppanit

Hanketyö aloitettiin kartoittamalla mahdollisia kohderyhmän tavoittamiseen soveltuvia kumppaneita. Lisäksi selvitettiin, minkä tahojen kanssa meillä on jo ollut yhteistyötä.

Nuorten aikuisten tavoittamiseen potentiaalisiksi yhteistyökumppaneiksi listattiin:

- ammattiopistot, esimerkiksi OSAO ja Luovi Oulussa ja koulutuskeskus Brahe Raahessa
- kansanopistot ja niiden sisällä toimivat ryhmät, esimerkiksi Vuolle opiston Ystävyyskeskus, Tyttöjen talo ja Poikien talo
- diakoniaopistot ja niiden alla oleva VAMOS-toiminta
- järjestöt ja säätiöt, esimerkiksi mielenterveysyhdistysten ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen toiminta
- nuorisotoimen etsivä nuorisotyö, esimerkiksi Byströmin ohjaamo Oulussa ja Satelliitti-toiminta Raahessa
- ostoskeskukset
- erilaiset nuorille aikuisille suunnatut tapahtumat, esimerkiksi yhdenvertaisen nuorisotyön kehittäjien verkoston järjestämät tapahtumat

Aikuisten tavoittamiseen taas kanavat ovat hieman erilaisia:

- Työllisyyspalvelut, myös Business asema Oulussa
- KELA ja Sosiaalitoimi,
- kansanopistot ja aikuisopistot
- asunnottomien päiväkeskus Huuli Oulussa
- asukastuvat Oulussa

11.07.2023

- monikulttuurisuuskeskukset (esim. Villa Victor Oulussa)
- kehitysvammaisten tukijärjestöt
- yhdyskuntaseuraamustoimistot ja KRIS-Oulu

Hankkeessa aloitimme yhteistyön näiden kanssa:

- Etsivä nuorisotyö, Oulu: Byströmin olkkari ja Tiistaina tapahtuu -ryhmä
- Etsivä nuorisotyö, Raahe: Starttivalmennusryhmä
- OSAO, Oulu: Hyvispysäkki, pop up
- Ammattiopisto Luovin TELMA-ryhmät, Oulu: mielenkiintolähtöiset työpajat
- Yhdenvertaisen nuorisotyön verkosto: suvaitsevaisuuden päivän ja nuorison päivän tapahtumat Oulussa

Päädymme painottamaan kohderyhmää enemmän nuoriin aikuisiin, jotta hankkeessa jäisi riittävästi aikaa erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa toimimiseen ja toiminnan testaamiseen ja kehittämiseen.

3.2.1. Vierailut Jyväskylän ja Rovaniemen kaupunginkirjastoissa

Hanketyöntekijä Heidi Petrov ja ohjausryhmän jäsen, erikoiskirjastonhoitaja Anna Kippola vierailivat 1.12.2021 Jyväskylän kaupunginkirjaston Tonttujen hiippailut goes music -tapahtumassa sekä Hip hop -kirjaston jouluspecialissa. He tutustuivat Jyväskylän kaupunginkirjastossa toimivaan Hip hop -kirjastoon ja yhteistyökuvioihin Kulttuuriyhdistys TUFF:in kanssa. Tapahtumassa oli **Ossi Valpio** eli DJ Soul Valpio esittelemässä DJ-toimintaa ja **Janne Saarikoski** pitämässä sketsauspajaa. Musiikkiosastolla työskentelevä informaatikko **Aapo Ruuttunen** ylisti TUFF:ilaisten hyvää meininkiä ja toimivaa yhteistyötä heidän kanssaan.

Heidi Petrov tutustui myös 31.3.2022 Rovaniemen kaupunginkirjaston VOIMA/SANA-hankkeeseen, jossa hanketyöntekijä **Laura Herva** oli vetänyt erilaisia sanataidepajoja niin ostoskeskuksissa kuin yhteistyössä Tyttöjen talon, nuorisotyön ja Kulttuuriverstaan kanssa. Petrov oli mukana tutustumassa sanataidepajaan, johon osallistui Versta-toiminnan nuoria aikuisia. Sanataideharjoitukset, joiden aiheena oli viikonpäivät ja arkiset asiat, olivat hyvin helposti toteutettavia.

11.07.2023

Soul Valpio toimi Jyväskylän kaupunginkirjaston jouluisessa tapahtumassa DJ:nä.(vas)
Hervan sanataidepajassa juteltiin ja kirjoitettiin tällä kerralla viikonpäivistä ja arkirutiineista.(oik.)

3.3. Nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyö

Yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa aloitettiin sekä Raahessa että Oulussa syksyllä 2022. Tarkoitus oli päästä kohtaamaan mahdollisesti kirjastoa käyttämättömiä nuoria aikuisia.

”Etsivä nuorisotyö pyrkii tavoittamaan Oulussa asuvat 15–29-vuotiaat nuoret, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella tai vaarassa jäädä niiden ulkopuolelle. Erityisen huomion kohteena ovat peruskoulun jälkeen ilman jatko-opiskelupaikkaa olevat nuoret sekä toisen asteen opinnot keskeyttävät nuoret. Etsivän nuorisotyön luonne on luottamuksellista ja vapaaehtoista. Palveluohjausta toteutetaan aina yhteistyössä nuoren kanssa.” (Etsivä nuorisotyö, Oulu / nuoret)

3.3.1. Säännölliset ryhmät etsivän nuorisotyön kanssa Raahessa

Raahen kirjaston yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa oli jo lähtenyt vireille ennen hanketta, joten sitä päästiin luontevasti jalostamaan ja kehittämään eteenpäin syksyllä 2021. Raahen kaupungin Satelliittitoiminnan starttivalmennusryhmä osoittautui sopivaksi kokeilla pilottitoimintaa.

Yhteistyö alkoi suunnittelupalaverilla, jossa kartoitettiin mm. ryhmän koko, ikäjakauma ja erityiset haasteet ja tarpeet. Syksyllä 2022 aloittaneessa starttivalmennusryhmässä oli kahdeksan 16–29-vuotiasta nuorta, mutta ryhmiin osallistuvien määrä vaihteli. Alustava aikataulu ja runko suunniteltiin yhdessä neljälle kerralle kuukausittain.

Yhteensä tapaamisia oli viisi (5), joissa oli nuoria osallistujia seuraavasti:

11.07.2023

- Ensimmäinen tapaaminen eli ideointikerta Satelliitin tiloissa: 7 osallistujaa
- Toinen tapaaminen Raahen kaupunginkirjastossa: 7 osallistujaa
- Kolmas tapaaminen ulkona ja Brahenkadun tiloissa: 4 osallistujaa
- Neljäs tapaaminen Raahen kaupunginkirjastossa: 4 osallistujaa
- Viides tapaaminen Satelliitin tiloissa: 3 osallistujaa (ja 7 työpajanuorta)

Starttivalmennusryhmän kanssa tehtiin ensimmäisellä kerralla poistolehdistä askartelemalla unelmakarttoja, joista saatiin ongittua mielenkiinnon kohteita. Nuorille esiteltiin myös kirjaston palveluja, kuten verkkokirjastoa, kokoelmia ja Pohjoisen eKirjastoa. Vapaata keskustelua oli aiheesta kuin aiheesta, ja se kevensi tunnelmaa. Ryhmä pääsi myös ohjatulle Kummituksia ja kummajaisia - kävelykierrokselle, sai tehdä revittyjä ja tussirunoja, pääsi keskustelemaan kauhusta niin kirjallisuudessa kuin elokuvissakin, katsomaan elokuvaa kirjaston tiloissa ja juttelemaan mediakriittisyydestä, videohujauksista jne.

Työnohjaaja Outi Grekula esittelee omia unelmiaan. (vas.)

Työvalmentaja Katja Mathlin taiteili hienon tussirunon "Sydän toimi toisin" yhdistäen siihen myös revityt runot -tekniikkaa. (kesk)

Raahen matkailuoppaiden puheenjohtaja **Jaakko Simomaa** kertoi mielenkiintoisia tarinoita Raahen historiasta ja sen kummituksista. (oik)

Yhteenvetona

Periaatteena oli, että jokainen osallistuu omalla tavallaan, eli ketään ei maaniteltu mukaan harjoituksiin tai keskusteluihin, jos he eivät sitä halunneet. Jokainen tapaaminen alkoi aamupalalla, sillä starttiryhmä ei yleensä ollut ehtinyt syödä omassa toimintapisteessään ennen kirjastolle tuloa. Tämä osoittautuikin hyväksi keinoksi saada ryhmä vastaanottavaiseksi.

11.07.2023

Jokaisesta tapaamisesta tehtiin etukäteen kirjallinen suunnitelma ja ne myös raportoitiin. Suunnitelmaan kirjattiin ylös osallistujamäärä, aika, paikka, mitä oli tarkoitus tehdä, mitä tarvikkeita siihen pitäisi varata ja miten toteutus meni. Lisäksi mukaan liitettiin kuvia.

3.3.1.1. Ryhmän palaute

Starttiryhmillä oli mahdollisuus antaa palautetta joko paperisella lomakkeella (Liite 1) tai sähköisen kyselyn kautta. Viidennen kerran lopussa jaettiin paperiset palautelomakkeet, joissa oli myös QR-koodi sähköiseen lomakkeeseen. Vastaukset saatiin kolmelta ryhmän jäseneltä. Harmillisesti osa toiminnassa mukana olleista nuorista ei enää jatkanut kevätkaudelle, joten vastaukset jäivät heiltä saamatta. Kyselyt oli räätälöity niin, että kyselyyn olisi mahdollisimman helppo vastata. Siksi avoimia kysymyksiä ei juuri ollut, vaan rasti ruutuun menetelmä tuntui helpommalta. Lisäksi kyselyssä lueteltiin jokaisen tapaamisen aihe, jotta ryhmän jäsenen ei tarvinnut itse muistaa, mitä milloinkin oli tehty.

Kysyttäessä hyödyllisintä tapaamiskertaa, sai lokakuun ideointikerta ääniä. Lisäksi joulukuun kummitus- ja kauhuteemainen kerta sai ääniä, mutta myös tammikuun leffakerta ja marraskuun kirjastoesittely. Yleisarvosanaksi meidän käyntien hyödyllisyydestä kaikki antoivat 8. Yksi vastaajista sanoi oppineensa jotain uutta eKirjastosta. Mukavin kerta näytti olleen marraskuun kirjastokäynti, mutta myös tammikuun leffankatselu ja lokakuun unelmakartta saivat kannatusta. Joulukuun kummituskierros taas oli ylivoimaisesti ikävin kerta, koska vastaajilla oli ollut niin kylmä. Sisältö tuskin oli ikävin, vaan tässä näkyy selkeästi se, että olosuhteilla on paljon merkitystä.

Kysyttäessä mukavinta tehtävää tai toimintoa, jopa kaksi vastaajista mainitsi vapaan keskustelun unista, kauhutarinoista ym. Myös revityt runot ja elokuvan katsominen saivat kiitosta. Kaikki kokivat tehtävät vaikeustasoltaan sopiviksi. Kirjastolaiset saivat arvosanat 9 ja 10. Viimeisessä kyselyssä oli erilaisia väittämiä liittyen kirjaston käyttöön ja omaan lukemiseen. Siinä ruutu oli rastitettu seuraaviin kohtiin:

- ”Minulla oli erilainen käsitys kirjaston palveluista ja mielikuvani muuttui myönteisesti”,
- ”Aloin käyttää / aion alkaa käyttää eKirjaston digitaalisia palveluja”,
- ”Suhteeni kirjastoon ei muuttunut ollenkaan”,
- ”Olen käyttänyt ennenkin kirjastoa, eikä kirjastonkäyttöni tule muutosta” ja
- ”En ole huomannut muutosta lukutottumuksissani.”

11.07.2023

Kuten vastauksista huomaa, kaikilla ei välttämättä tule muutosta kirjastonkäyttöön tapaamistemme perusteella, mutta jo yksikin uusi käyttäjä voi olla edistystä. Koska aloitimme yhteistyön Starttivalmennusryhmän kanssa hieman ennen vastaavaa ryhmää Oulussa, saimme hyvin vinkkejä ja eväitä Oulun tapaamisia varten.

Työvalmentajien palautteet

Raahen Satelliittitoiminnan Starttivalmennusryhmän työvalmentajat Katja Mathlin ja Outi Grekula kommentoivat, että kirjaston ideointikerran unelmakartta oli hyvä tapa kerätä kiinnostuksenkohteita. Vierailuiden aikataulu toimi, ohjaajat olivat hyviä ja kirjaston palveluista saatiin uutta tietoa. Kiitosta saatiin myös siitä, miten ryhmän kiinnostuksen kohteet oli huomioitu ja miten nuorten mielipiteet otettiin huomioon. Viimeisen kerran aiheesta, mediakriittisyydestä, he antoivatkin suoran palautteen, kuinka hyvä, ajankohtainen aihe oli, ja kuinka nuorten kiinnostuminen aiheesta oli hieno nähdä.

3.3.2. Säännölliset ryhmät etsivän nuorisotyön kanssa Oulussa

Aloitimme yhteistyön Oulun etsivän nuorisotyön kanssa marraskuussa 2022. Sopivaksi, säännölliseksi viiden tapaamiskerran ryhmäksi valikoitui viikoittain kokoontuva Tiistaina tapahtuu -ryhmä, joka on Byströmin tiloissa toimiva, toiminnallinen ryhmä nuorille aikuisille. Ryhmällä ei ole määräaikaa, eli se pyörii ympäri vuoden ja siihen voi tulla lisää osallistujia tai siitä voi jäädä pois milloin vaan. Osa nuorista voi käydä ryhmässä useamman vuoden ajan. Ryhmän koko vaihteli tapaamistemme ajan 4–7 osallistujan välillä ja oli ikäjakaumaltaan noin 20–29 vuotta.

Työpariksi Heidi Petrovin kanssa ryhmän toimintaa lähti vetämään kirjastonhoitaja **Pauliina Immonen**. Ensimmäinen palaveri Riikka Eerikinharjun ja Anna Visurin kanssa pidettiin Teams-kokouksen välityksellä, jonka jälkeen Heidi ja Pauliina vierailivat etsivän nuorisotyön tiloissa ja suunnittelivat viiden kerran alustavan rungon. Jatkossa viestiteltiin paljon yhteisessä Teams-keskustelussa, joka osoittautui oikein toimivaksi yhteydenpitovälineeksi.

Yhteisiä tapaamisia oli viisi (5), joihin osallistui nuoria seuraavasti:

- Ensimmäinen tapaaminen eli ideointikerta Byströmin tiloissa: 5 osallistujaa
- Toinen tapaaminen Oulun pääkirjastossa: 5 osallistujaa
- Kolmas tapaaminen Oulun pääkirjastossa: 4 osallistujaa
- Neljäs tapaaminen Karjasillan kirjastossa: 3 osallistujaa

11.07.2023

- Viides tapaaminen ulkona ja kahvilassa: 7 osallistujaa

Tiistaina tapahtuu -ryhmän kanssa toiminta aloitettiin yhteisellä brunssilla ja unelmakartoilla. Pääkirjastossa heille kerrottiin kirjaston palveluista, kuten Pohjoisen eKirjastosta, OUTI-Finnaverkkokirjastosta, Digiverstaasta, varattavista tiloista ja soitinlainauksesta. Padlet-kyselyllä (Liite 2) kartoitettiin nuorten toiveita seuraavasta kerrasta, jolloin tehtiin tarroja vinyylileikkurilla sekä revittyjä runoja ja tussirunoja. Lähikirjastossa, Karjasillan kirjastossa, tutustuttiin omatoimikirjastoon ja juteltiin somesta ja somehyvinvoinnista. Viimeisellä kerralla tutustuttiin Oulun kaupungin historiaan Kummituksia ja rikollisia -kävelykierroksella ja päätettiin tapaamiset Katri Antell Pihan kahvilaan, jossa myös kerättiin palautteet. Sopivan opaskierroksen valinnassa kysyttiin myös nuorten mielipidettä sähköisen Menti-kyselyn avulla.

Yhteinen brunssi ensimmäisen tapaamisen alussa oli oikein hyvä idea. (vas)

Oulun seudun oppaiden Leena Kontiokari oli koonnut meille napakan, mutta kiintoisan tunnin paketin Oulun kummituksista ja rikollisista. (kesk)

Revityt runot ja vinyylitarrat olivat mieluisaa tekemistä. (oik)

3.3.2.1. Ryhmän palaute

Palautteenkeruu Tiistaina tapahtuu -ryhmältä osoittautui toimivammaksi ja menestyksekkäämmäksi kuin starttiryhmän kanssa. Palautteet saatiin yhteensä kahdeksalta nuorelta, joista seitsemän vastasi jakamamme paperilomakkeen ja yksi Google Forms -lomakkeen kautta.

Hyödyllisimmäksi kerraksi nuoret äänestivät (5) huhtikuisen kerran, jolloin käytiin oppaan johdolla kävelykierroksella ja kahvilassa. Kaikki kerrat saivat vähintään yhden äänen. Nuoret arvioivat käyntiemme hyödyllisyyden välille 5-10, noin puolet välille 7-10.

11.07.2023

Todella usea nuori oli oppinut jotain uutta kirjastosta. Esimerkiksi seuraavia asioita ei tiedetty aiemmin: "Monipuolinen palvelutarjonta esim 3D-tulostin", "Kuinka laajat eKirjaston palvelut ovat", "Itsenäinen kirjasto" [omatoimikirjasto], "Että kirjasto järjestää vierailuja. Että voi tehdä vinyylitarroja kirjastolla" ja "Sain tietoa 3D tulostimen käyttöön liittyen."

Huhtikuun kerta oli nuorten mielestä mukavin kerta (6 ääntä). Perusteluina olivat: "Pidän kummitusjutuista ja historiasta" ja "Olin niissä mukana." Myös helmikuinen kirjastokäynti, jolloin nuoret saivat tehdä vinyylitarroja, oli saanut 2 ääntä, ja jokainen muukin kerta kukin yhden äänen. Perusteluja marraskuun ideointikerralle: "Oli mukavaa kuunnella muiden esityksiä ja brunssi oli maistuvaa" ja marraskuun kirjastoesittelykerralle: "Hyödyllistä tietoa eKirjastosta." Marraskuun ideointikerta ja kirjastoesittelykerrat eivät olleet kaikkien suosiossa: kumpikin sai 2 ääntä perusteluilla: "Unelmakartat rasittavia" ja "Liikaa tuli istuttua esittelykierroksella, mutta itse esittely oli selkeä ja rauhallinen joten tykkäsin muuten." Mukavinta yksittäistä tehtävää kysyttäessä suosikiksi nousivat kahvittelu Antell Pihassa (5 ääntä) ja Kummituksia ja rikollisia -kävelykierros (5 ääntä.) Vinyylitarrojen teko sai 2 ääntä, ja revityt runot, padlet-kysely, kirjastokierros, eKirjastoesittely ja Youtube-keskustelut saivat myös kukin yhden äänen.

Suurin osa koki tehtävät vaatavuustasoltaan sopiviksi, ainoastaan yksi nuori koki ne liian vaikeiksi. Kirjaston työntekijät saivat arvosanaksi toiminnastaan ryhmissä arvosanoja väliltä 8–10. Viimeisessä kysymyksessä kysyttiin nuoren suhdetta kirjastoon ja lukemiseen: Yksi vastaajista kertoi alkaneensa lukea tai kuunnella tekstejä enemmän, yksi oppineensa käyttämään verkkokirjastoa, yksi alkaneensa käyttää eKirjaston palveluja. Kolmella muuttui käsitys kirjaston palveluista myönteisesti ja kolme aikoi myös alkaa käydä kirjastossa silloin tällöin tai useammin. Kaksi sai kirjastokortin tai vanha uusittiin. Yhdelle taas kirjastonkäyttö oli ennestään tuttua, eikä yksi vastaajista huomannut muutosta lukutottumuksissaan.

Etsivän nuorisotyöntekijöiden palautteet

Palautepalaverissa 25.5. Tiistaina tapahtuu -ryhmää ohjaavat etsivät nuorisotyöntekijät Riikka Eerikinharju ja Anna Visuri lausuiivat ison kiitoksensa kirjaston vierailuista: ryhmätoiminnot oli heidän mielestään suunniteltu hyvin ja ne olivat nuoria osallistavia. Nuoret osallistuivat hyvin ja keskustelua aiheista syntyi. Heidän mukaansa lukemisen harrastaminen vaihtelee nuorilla, sillä osa on kirjaston suurkuluttajia, kun taas osa ei ole käyttänyt kirjastoa, eikä heidän lukutaitonsa välttämättä ole hyvä.

11.07.2023

Ryhmäkerrat ovat palvelleet kaikkia, ehkä ruokkineetkin kirjastoon päin kallistumista. Kun ryhmä on lähtenyt Byströmiltä vierailuille, niihin on yleensä ollut vähemmän lähtijöitä kuin nyt kirjastoon. Nuoret ovat tykänneet paljon, ja heistä on ihanaa, että yhteistyö jatkuu. Nuorten palautteesta käy ilmi, että on helpompi mennä kirjastoon, kun on käyty ensin yhdessä ryhmän kanssa. Omatoimiajoista yms. he saivat uutta tietoa ja osalle uusittiin kirjastokortteja.

3.3.3. Pop up -pajat etsivän nuorisotyön, ammattiopistojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa

Hankkeessa haluttiin heti alusta alkaen jalkautua mahdollisimman moneen paikkaan, joten erilaiset pop up -käynnit suunniteltiin yhteistyössä Byströmin, OSAO:n, Yhdenvertaiset nuorisotyön kehittäjät -verkoston ja Ammattiopisto Luovin kanssa.

Byströmin olkkarissa eKirjastoasiaa ja sanataidetta

Byströmin olkkari on 16–29-vuotiaille nuorille aikuisille suunnattu avoin palvelu perjantaisin klo 12–14, jossa kahvitellaan, oleskellaan ja sään salliessa pelaillaan ulkona. Etukäteen olkkarille toivottiin kirjaston palveluiden esittelyä ja kirjavinkkausta, joita toteutettiin sitten hankkeen toiminnalle sopivalla tavalla. Lisäksi oli mahdollisuus tehdä revittyjä runoja ja tussirunoja, joita nuoret tekivätkin mukavasti. Kirjavinkkaus toteutettiin kevyesti, eli esillä oli nuorten aikuisten kirjoja, joista kerrottiin tarvittaessa. Lisäksi mukana oli kirjasuosittelulistoja, jotka jätettiin taloon. Kirjakeskustelua käytiin niin ohjaajien kuin muutaman nuoren kanssa. Lisäksi oli mahdollisuus tehdä kirjastokortti ja lainata kirjoja.

Tussirunous oli monelle uusi asia

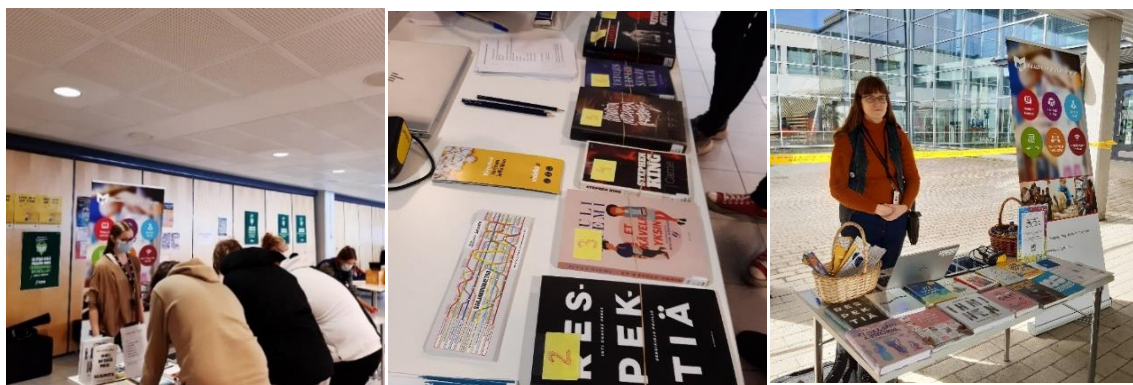
11.07.2023

OSAO:n Hyvispysäkeillä nuoret tapaavat mukavia kirjastolaisia

OSAO:n Hyvispysäkki on joka kuukausi järjestettävä, tunnin kestävä tapahtuma OSAO Kaukovainion yksikön pääaulassa, jonne kokoontuu mm. opot, terveydenhoitajat, kuraattori, psykologi, amishelpperi ja amiskoutsit. Pysäkeillä on joka kuukausi vaihtuva teema, esimerkiksi mielenterveys ja hyvinvointi, seksuaaliterveys, päihteettömyys, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Minun kirjastoni – yhdessä enemmän -hankkeen aikana käytiin yhteensä neljässä Hyvispysäkissä, joissa tehtäviin osallistuneita nuoria tai aikuisia opiskelijoita oli seuraavasti:

- 1.3. teemana *tasa-arvo ja yhdenvertaisuus*, ja tehtävänä arvuutella teeman mukaisten kirjojen tai DVD:n nimiä. Mukana hanketyöntekijän lisäksi kirjastonhoitaja **Jenni Backman**: 48 osallistujaa
- 10.5. teemana *päihteetön kesä*, ja tehtävänä arvuutella kirjoista otettuja sitaatteja. Mukana hanketyöntekijän lisäksi informaatikko **Taru Tanska**: 35 osallistujaa
- 14.6. Hyvispysäkin kesäjuhlan teemana liikunta ja hyvinvointi sekä seksuaaliterveys ja tehtävänä Pohjoisen eKirjasto –aiheinen Quizizz-visailu. Mukana hanketyöntekijän lisäksi kirjastovirkailija **Helka Mäkelä**: 18 osallistujaa
- 23.8. Hyvispysäkin teemana oli Hyvispysäkki 12 vuotta. Opiskelijat saivat tehdä leikkimielisen Quizizz-visailun, lisäksi tarjolla oli flyereitä Vidla- ja Kirjastokino -palveluista, heijastimia, hiirimattoja ja muuta pientä jaettavaa. Mukana oli kirjastovirkailija **Edina Saarinen**: 86 osallistujaa

Jenni Backman ohjeistaa OSAO:n opiskelijoita tehtävässä. (vas)

Sitaatteja pystyi arvailemaan, vaikka kirjat eivät olleet tuttuja. (kesk.)

Helka Mäkelä tarjosi verkossa tehtävän visan tekemiseen myös lainaksi kirjaston tabletteja. (oik.)

11.07.2023

Muut pop up -tapahtumat

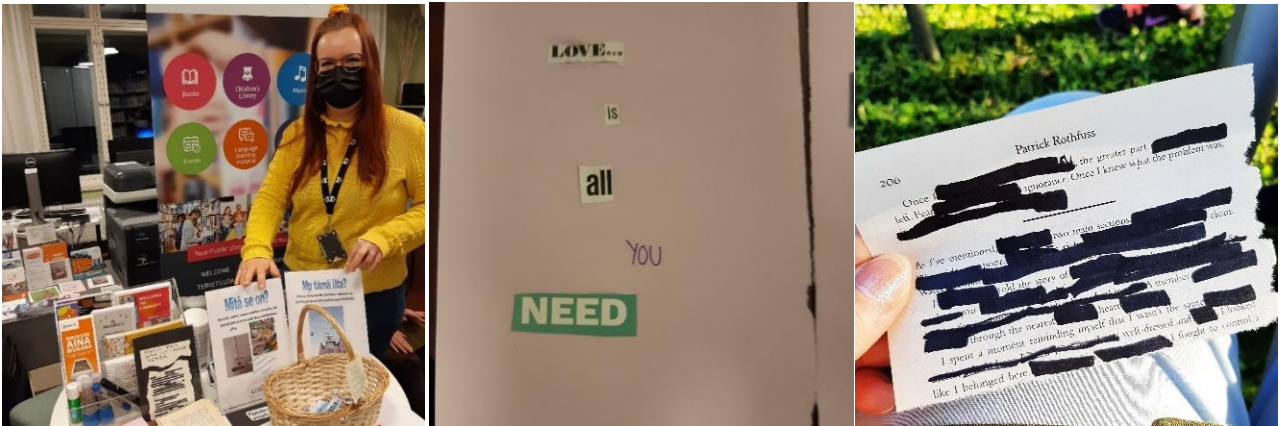
Oulun kaupunginkirjasto on mukana Yhdenvertaiset nuorisotyön kehittäjät -verkostossa, jonka kautta *Minun kirjastoni – yhdessä enemmän* -hanke pääsi pop uppailemaan. Suvaitsevaisuuden päivän tapahtuma järjestettiin 16. marraskuuta Byströmin talolla, ja siihen osallistuivat Oulun nuorisopalvelut, Rauhankasvatusinstituutti, Vamos Oulu, Turvapaikanhakijoiden tukiyhdistys, SPR: läksykerho ja kielikahvilatoiminnot, vertaisryhmätoiminnot, Tietoiseksi-hanke, Kaijon kamut -toiminta ja monikielinen neuvonta. Kirjaston pisteellä oli sanataidetta ja kirjaston palveluiden esittelyä: revittyjä runoja, ns. fiilirunoja, tussirunoja ja sanaristikkoja teemapäivän sanoista. Valmiita kollaasirunoja ja tussirunoja jaettiin kirjaston Instagram-kanavalla. Mukana hanketyöntekijän lisäksi olivat kirjastonhoitajat Jenni Backman ja **Katja Lehtonen**. Kirjaston pisteellä kävi 15 nuorta.

Joulukuussa oli tarkoitus lähteä Kauppakeskus Valkeaan, jonne olisi tullut kirjastolta joulun kirjavinkkaussessio, ja hankkeen osuus olisi ollut eräänlainen jalkautuva sanataidetehtävä: hanketyöntekijä olisi kerännyt erilaisia sanoja kauppakeskuksen nuorilta ja aikuisilta: kauniita sanoja, rumia sanoja, surullisia sanoja jne. Tämä tapahtuma jouduttiin kuitenkin perumaan Covid19-pandemian aiheuttamien rajoitusten takia.

Elokuussa 2022 Yhdenvertaiset nuorisotyönkehittäjät järjestivät yhdessä Kansainvälisen nuorison päivän kunniaksi Nuorten päivä -iltatapahtuman Hollihaan puistossa. Mukana olivat hanketyöntekijän lisäksi myös kirjastonhoitajat Katja Lehtonen ja **Teija Heikkinen**. Kirjaston pisteellä sai pelata mölkkyä ja tehdä tussirunoutta, ottaa mukaansa kirjastoheijastimen, pinssejä ja esitteitä. Lisäksi kirjasto tarjosi tapahtumaan musiikkiesiintyjän, afrofuusioyhtye Group Calabassen. Tapahtumaan tuli paljon maahanmuuttajaperheitä esimerkiksi vastaanottokeskuksen kyyditsemänä. Kirjaston pisteellä kävi erilaisissa toiminnoissa noin 43 osallistujaa, joista tussirunoja innostui tekemään 7 osallistujaa.

Juuri perustetusta LUNA-työryhmästä osallistuttiin myös lokakuussa 2022 järjestettävään Nuorten foorumiin, joka on jokavuotinen vaikuttamistapahtuma yläkouluikäisille ja sitä vanhemmille nuorille. Teemaksi valitsimme Vihreän kirjaston. Ouluhallissa järjestettävässä tapahtumassa pidimme roskienkeruunopeuskilpailun, joissa välineenä käytimme kirjastosta lainattavia roskapihtejä. Lisäksi meillä oli teeman mukainen Quizizz-kysely sekä mahdollisuus tehdä tussirunoja ja revittyjä runoja. Mukana oli LUNA-työryhmästä Heidi Petrov, Jenni Backman ja **Eija Korhonen** sekä muita Oulun kaupunginkirjastosta **Veera Huovinen** ja **Anna-Kaisa Ranta**. Pop up -pisteen toimintoihin osallistui yhteensä 184 pääosin yläkouluikäistä nuorta.

11.07.2023

Heidi Petrov pyytää runoilemaan illan fiiliksiä. (vas)
 Revityistä runoista paljastui monenlaisia fiiliksiä. (kesk.)
 Nuorten päivänä syntyi oivallista tussirunoutta. (oik.)

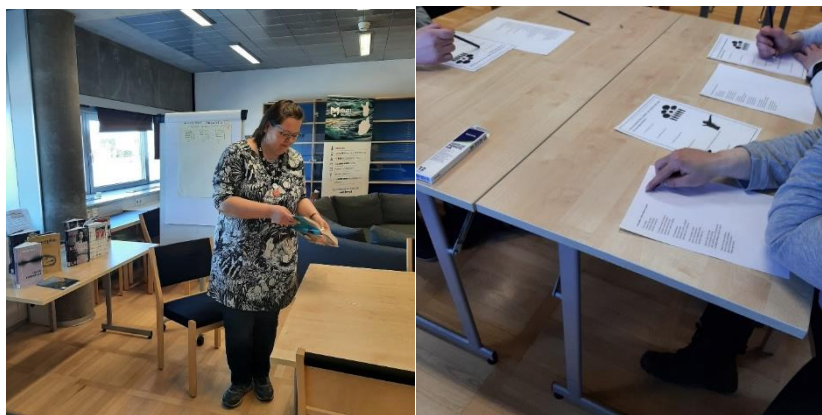
Yhteistyö Luovin TELMA-ryhmien kanssa

Oulun ammattiopisto Luovilla toimii yhteensä viisi TELMA-ryhmää, jotka ovat työhön ja itsenäiseen elämään valmentavia koulutuksia. TELMA-koulutuksen aikana vahvistetaan päivittäisessä elämässä tarvitsemia tietoja ja taitoja, kuten ryhmässä toimimista, itsenäistymistä, itseilmaisua, asumisen taitoja, ruoanlaittoa ja siivousta, oman talouden hoitoa, omista asioistasi huolehtimista, erilaisten työtehtävien harjoittelua ja terveellisiä elintapoja. (Ammattiopisto Luovi, 2022).

Kaikista viidestä noin kymmenen opiskelijan ryhmästä opettajat kysyivät mukaan halukkaita, ja sovittiin kahden työpajan kerrat, joihin molempiin oli alustavasti tulossa noin 10–15 halukasta osallistujaa. Heiltä kysyttiin etukäteen mielimusiikkityylejä ja artisteja tai yhtyeitä. Pajojen vetäjiksi ilmoittautuivat hanketyöntekijän työpariksi kirjastovirkailija **Jukka Peltonen** ja kirjastonhoitaja **Eeva-Maria Alatalo**. Lyriikkapajoissa tarkasteltiin nuorten valitsemien kappaleiden sanoituksia, juteltiin niistä ja kuunneltiin kappaleet yhdessä. Yksi osallistujista myös äänitti omatekoisen rap-kappaleen ja soitti sen koko ryhmälle.

Kahden kestoltaan 1,5 tunnin mittaisen lyriikkatyöpajan osallistujamäärät olivat 10 ja 3.

11.07.2023

Eeva-Maria Alatalo lukee pätjän Pyhimyksen teoksesta, jossa hän taustoittaa lyriikoitaan.

3.3.3.1. Palautteet pop up -yhteistyökumppaneilta

Byströmin olkkari: Saimme Byströmin olkkarissa työskentelevältä etsivä nuorisotyöntekijä **Simo Kivarilta** suoraa palautetta siitä, miten hyvin osasimme lähestyä nuoria vieraillessamme olkkarissa. Hänestä meillä oli hyvä meininki, emmekä olleet liian hyökkäviä. Henkilökunta oli hyvin kiinnostunut kirjaston palveluiden esittelystä ja kiittelivät siitä. Yhteistyö kiinnostaa heitä jatkossakin.

OSAO:n Hyvispysäkki: OSAO:n Kaukovainion tekniikan yksikön opinto-ohjaaja Ilona Hakalinin mielestä *Minun kirjastoni – yhdessä enemmän* -hankkeen vierailut Hyvispysäkeillä ovat olleet erittäin onnistuneita ja tarpeellisia: opiskelijat ovat osallistuneet mielellään hankkeen esittelypisteeseen ja tehtäviin. Nuorten lukutaidon heikkenemisestä on suurta yhteiskunnallista huolta ja senkin vuoksi kirjastoväen jalkautuminen oppilaitokseen on Hakalinin mielestä erittäin tarpeellista ja toimii osaltaan innostajana lukemiseen. Hän kehuu, kuinka kirjastolla on ollut Hyvispysäkeillä hyvin suunniteltua toiminnallista ja opiskelijoita kiinnostavaa tekemistä. Lopuksi Hakalin lisääkin. ”--on todella hienoa, että olemme saaneet tänä keväänä Minun kirjastoni – yhdessä enemmän hankkeen vieraaksi Hyvispysäkeillemme. Toivottavasti hyvin sujunut yhteistyö kirjastoväen kanssa jatkuu Hyvispysäkkien merkeissä.”

Luovin TELMA-ryhmien lyriikkapajat: Luovin TELMA-ryhmiltä meillä oli tarkoitus kysyä palautetta heti työpajojen lopussa, mutta kaikessa kiireessä se unohtui. Niinpä lähestyimme ohjaajia sähköpostitse ja pyysimme esittämään ryhmäläisille nämä kolme kysymystä: 1. Oliko pajasta sinulle hyötyä? 2. Oliko pajassa mukavaa? 3. Olivatko tehtävät liian helppoja, liian vaikeita vai sopivia?

11.07.2023

Saimme vastauksia yhteensä kuudelta työpajaan osallistuneelta. Kolme vastaajista koki pajat hyödyllisiksi, yksi ei. Yksi oli kommentoinut, että oli tehnyt biisejä jo kolmivuotiaasta asti, mutta koki pajan hyödylliseksi, ja yksi oli oppinut uusia sanoja ja riimejä. Ainakin kaksi oli kokenut pajat mukavaksi, muut eivät olleet vastanneet. Kolme vastaajaa koki tehtävät sopiviksi vaikeustasoltaan, mutta jopa viisi koki ne liian vaikeiksi. Kommenteissa oli tarkennettu: ”biisit oli vaikeita” ja ”oli vaikea löytää biisistä vastaus.” Opettajien mielestä oli liian paljon tekstiä liian lyhyessä ajassa, ja osallistujilla olisi pitänyt olla mahdollisuus kuunnella musiikkikappaletta vaikka koko ajan. Myös monivalintakysymykset olisivat voineet helpottaa tehtävien tekemistä. Yksi osallistujista toivoi myös, että voisi tehdä biisejä yhdessä. Lisäksi aikaa oli yhden vastanneen opettajan mielestä liian vähän.

Yhteistyötä haluttiin jatkaa työpajojen merkeissä. Palautteet olivat hyvin valaisevia ja eteenpäin ohjaavia. Olisi mielenkiintoista kokeilla lyriikkapajaa erilaisilla ryhmillä uudelleen, kun meillä on nyt pohjalla valmis malli ja kokemukset näistä ryhmistä. Palautteiden perusteella voimme muokata pajoja toimivammaksi.

3.3.4. Pohdiskelua etätoteutuksista

Covid 19 -virus aiheutti hankkeen aikana vain kaksi ryhmän siirtämistä vuoden 2022 alussa, mutta kuten hankkeen tavoitteisiinkin on kirjattu, mahdollisia etätoteutuksia jouduttiin miettimään yhdessä yhteistyökumppanien kanssa.

Etsivän nuorisotyön ryhmien kanssa, sekä Oulussa että Raahessa, olimme yhtä mieltä siitä, että tarpeen tullen etätoteutuksetkin onnistuisivat nuorten aikuisten kanssa toimiessa. Molemmat ryhmät, Tiistaina tapahtuu ja Starttivalmennusryhmä, olivat toimineen 2021 koronarajoitusten aikana etänä ja kokemukset olivat ihan hyvät. Nuorille toimitettiin materiaalipaketit kotiovelle ja opastettiin tarvittaessa Teamsin käyttöön. ”Osalle nuorista oli jopa luontevampaa osallistua keskusteluihin etäyhteyden kautta”, kertoivat **Katja Mathlin** ja **Outi Grekula** Raahen Satelliitti-toiminnasta. Oulun etsivä nuorisotyöntekijä **Anna Visuri** vahvistaa, että koska me käytimme onnistuneesti muutenkin tapaamisissamme sähköisiä alustoja, kuten Padletia ja Mentiä, olisivat ne toimineet hyvin etätoteutuksissakin. Olisimme voineet toimittaa sanataidepajojen materiaalit nuorisotyöntekijöiden kautta nuorille kotiin ja opastaa esimerkiksi Teamsin välityksellä. Koska toimintamme oli muutenkin keskustelemaa, se toimisi ihan yhtä lailla etätoteutuksenakin.

11.07.2023

Simo Kivari Byströmin olkkaritoiminnasta koki, ettei etätoteutus oikein toiminut korona-aikana, sillä se ei tavoittanut nuoria. Siksi he eivät pitäneet olkkareita koronarajoitusten aikana ollenkaan, ja tämän vuoksi myös meidän ensimmäinen vierailumme heidän luonaan tammikuussa 2022, jolloin tuli Ouluun lyhyt koronasulku, siirrettiin helmikuulle. Samoin **Ilona Hakalin** OSAO:lta näkee vaikeana, tai oikeastaan mahdottomana, toteuttaa Hyvispysäkkivierailujamme etänä. Koronasulkuajoina he pitivät pysäkkejä lähinnä luokissa, kun suuret aulassa pidetyt tapahtumat piti perua.

Luovin TELMA-ryhmän opettaja **Jukka Penttilä** kommentoi, että työpajoja voisi hyvin vetää tarvittaessa myös etänä, mutta vain olosuhteiden pakosta.

Yhteenvedona voi sanoa, että säännöllisten ryhmien kanssa etätoteutukset toimivat hyvin ja meillä on tarvittaessa valmiudet niiden pitämiseen. Toiminnan luonteen vuoksi lähitoteutukset ovat kuitenkin aina pääsääntöisenä tavoitteena. Hankkeen aikana tuotettuun materiaalipakettiin *Vinkkejä ja käytännön työpajaideoita nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyöhön* on lisätty myös mahdollisen etätoteutuksen materiaalit.

3.3.5. Toimintamallin suunnittelu

Nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyö vaikutti saamiemme palautteiden perusteella hyödylliseltä ja mielekkäältä kohderyhmällemme ja heidän kanssaan toimiville tahoille, mutta henkilöstöresurssimme täytyi myös huomioida toimintamallia suunnitellessa. Varauduimme siihen, että toimintamallimme mukaisesti voimme aloittaa lukutaitoyhteistyökuviot kunnolla vasta keväällä 2023, muun muassa pääkirjaston väistömuuton takia.

Hankkeen aikana ei päädytty järjestämään kirjaston toteuttamaa avointa toimintaa kirjastolla myöskään resurssien vuoksi. Toimintamallissa ei ole avointa toimintaa huomioitu muuta kuin *mahdollisuuksien mukaan* -otsikon alla, koska aloitamme jalkauttamisen mieluummin jo aloitetuilla yhteistyökuvioilla, joiden kautta tavoitamme paremmin kohderyhmäämme eli nuoria aikuisia. Samasta syystä perustimme Oulun kaupunginkirjaston nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyön työryhmän (LUNA) vasta syksyllä 2022 hankkeen päätteeksi. Työryhmään mukaan tulleita työntekijöitä oli suurelta osin mukana hankkeen aikana toteutetuissa ryhmissä ja pop upeissa. Näin ollen saatiin kirjaston henkilökuntaa hyvin mukaan jo hankkeen aikana, vaikkei varsinaista suunnitelman mukaista työrukkasta perustettukaan.

11.07.2023

Keväällä 2022 listattiin ne kumppanit, joiden kanssa Oulun kaupunginkirjasto aloittaa säännöllisen, usean kerran sarjoittaisen yhteistyön, sekä ne, joiden kanssa alkaisi kerran tai kaksi vuodessa toteutuva pop up -toiminta. Vuosikellon suunnittelussa otettiin huomioon kirjaston kiireisimmät ajat, kuten koulujen alkuun sijoittuvat elo- ja syyskuu. Henkilökunnalta ja johtoryhmältä varmistettiin vuosikellon toteutuvuus. Alustavasti jo kyseltiin kiinnostunutta henkilökuntaa mukaan syksyllä 2022 perustettavaan työryhmään, jossa jaettiin vastuualueet toimintamalliin kirjatusta palveluista nuorille aikuisille.

Raahen kirjasto teki myös oman toimintamallinsa sekä vuosikellonsa, jonka pohjalta he jatkavat hankkeessa aloitettua toimintaa. Heillä lukutaitoyhteistyötä jatkettiin heti syksyllä 2022 kahden työntekijän voimin. Mahdollisuuksien mukaan he lisäävät myöhemmin nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyökumppaneiksi TE-palvelut ja Raahen Psygyke ry:n. Myös hankkeen aikana kartoitetuista potentiaalisista yhteistyökumppaneista KRITS Oulun toiminta saattaisi jatkossa olla hyvin kannattava nuorten aikuisten tavoittamiseen.

3.4. Kohderyhmälle suunnatun mainosmateriaalin suunnittelu ja toteutus

Minun kirjastoni – yhdessä enemmän -hankkeen tavoitteena oli heti alusta alkaen ”lonkeroitua” mahdollisimman laajalle eli tuoda kirjastoa ja sen palveluja näkyville kirjaston ulkopuolella. Tätä toteutettiin osin jalkautumalla esimerkiksi tapahtumiin, etsivän nuorisotyön tiloihin ja ammattiopistoihin, mutta lisäksi haluttiin suunnitella mainos, joka toimisi mahdollisimman monessa paikassa, ja olisi kohdentunut kohderyhmän tavoittamiseen. Haluttiin, ettei mainos ole tupattu täyteen informaatiota, vaan että siinä olisi jokin idea, joka kiinnittäisi huomion ja toisi kirjaston kiinnostavana esille. Siksi mainostoimistoa pyydettiin avuksi ideointiin, jotta saataisiin koko Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun AKE-alueen käyttöön houkutteleva, ammattimainen ja yllättävä mainos kirjastosta.

Minikilpailutus tehtiin kesäkuussa 2022 ja sen voitti NTRNZ media oy. Mainoskuvaksi valikoitui heidän ehdottamistaan vaihtoehtoista ”nuoret juhlimassa baarissa”, johon valitut mainoskuvahenkilöt hyväksyttiin ohjausryhmällä. Lisäksi neuvoteltiin siitä, saako kuvan nuorilla olla käsissään alkoholijuomilta näyttäviä juomia (pois rajattiin oluttuopit, viinilasit ja alkoholimerkkien logot, tietysti) ja kysyttiin mielipidettä, onko heidän valitsemansa kuvauspaikka ja rekvisiitat ok.

11.07.2023

“Ei ole parempaa kuin lukeminen” -mainos on tarkoituksella ironinen, sillä baaritiskillä lojuva kirja kiinnittää maagisesti kaikkien juhlivien nuorten huomion. Mainoksessa ei ole muuta tekstiä, lisänä kirjaston logo. Mainoksen päätarkoitus oli kiinnittää huomio kirjaston olemassaoloon, ei esimerkiksi markkinoida yksittäisiä palveluja.

Mainoskuvasta teetettiin pop up -käyttöön rullajulisteet ja beach flag -julisteet. Lisäksi teetettiin julisteita, infonäyttökuvia ja kirjanmerkkejä jaettavaksi yhteistyökumppaneille ja toimijoille, joista hankkeen aikana tehtiin valmis yhteystietolista.

3.5. Koulutuspäivät ja toimintamallin esittely

Minun kirjastoni – yhdessä enemmän -hanke oli mukana suunnittelemassa koulutusta *Tulevaisuuden kirjastoammattilainen: Lukevatko aikuiset - mitä tekee kirjasto? Porkkanoita aikuisten lukutaitotyöhön*. Koulutus järjestettiin Raahessa 19. lokakuuta 2022. Ohjelmassa oli muun muassa Silvia Hosseinin etäpuheenvuoro: Parempia porkkanoita – näkökulmia aikuisten lukutaitotyöhön sekä Kirsi Raninin koulutus: LUKUPIIRI – Kirjoista keskustelemisen elämää muuttava taika. Koulutukseen osallistui yhteensä 58 kirjastoalan ammattilaista Kainuun ja Pohjoispohjanmaan AKE-alueelta.

Hankkeen teemoista Heidi Petrovin koulutusosuus *Ongi, älä oleta – mielenkiintolähtöistä nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyötä tekemässä* tarjosi käytännön vinkkejä ja kokemuksia, miten nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyön voi omassa kirjastossa aloittaa. Työpajaosuudessa osallistujat pääsivät kokeilemaan mielenkiinnon kohteiden onkimista unelmakartan avulla. Anna Kippolan osuus *Työkaluja nuorten aikuisten medialukutaidon ja aktiivisen kansalaisuuden tukemiseen* toi koulutukseen kansainvälisen Media Civic Engagers -hankkeen seminaarin antia työpajan muodossa.

3.6. Hankkeen esittely muualla

Minun kirjastoni – yhdessä enemmän -hanketta esiteltiin Oulun kaupunginkirjaston henkilöstöinfossa sekä lukemisen edistämisen tiimin ja johtoryhmän kokouksissa syksyllä ja keväällä 2022. Lisäksi Raahen kaupunginkirjasto sai oman esittelynsä keväällä 2022. Oulun kaupungin nuorisopalveluiden Nuorten oulu -verkkójulkaisussa julkaistiin juttu Tiistaina tapahtuu -ryhmän toiminnasta yhteistyössä etsivän nuorisotyön Anna Visurin ja Riikka Eerikinharjun kanssa.

11.07.2023

Hanke näkyi myös sosiaalisessa mediassa. Marraskuun 2021 Suvaitsevaisuuden päivän tapahtuman revittyjen ja tussirunojen tuotoksia jaettiin Oulun kaupunginkirjaston nuorille suunnatulla @Kirjastogram-kanavalla, ja myös @oulunkaupunginkirjasto-kanavalla oli juttua vierailustamme Byströmin olkkarissa ja OSAO:n maaliskuisella ja kesäkuuisella Hyvispysäkillä. Myös Nuorten päivän tapahtumasta jaettiin kuvia Oulun kaupunginkirjaston some-tileille.

Hankkeen posterit (liite 3) oli esittelyssä Lukulysteillä Tampereen Metsossa 10.11.2022. Lukulystit on lasten- ja nuortenkirjastotyötä tekeville suunnattu, kolmipäiväinen ammattitapahtuma, joka pidettiin nyt ensimmäistä kertaa tosielämässä etätapahtuman sijaan. Päivien teemana oli Kirjasto lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja mielenterveyden tukena. (Lukulystit, 2022) Hanke-esittelytilaisuudessa oli mukana monipuolisesti erilaisia lasten ja nuorten lukemista edistäviä hankkeita. Minun kirjastoni - yhdessä enemmän -hankkeen posterit herätti kiinnostusta ja mukaan tulostettuja materiaalipaketteja selattiin ja niistä kuvattiin esimerkkejä talteen.

Hankkeesta ja sen jälkeisistä toimista niin Oulussa kuin Raahessakin on tehty esittely Pohjois-Pohjanmaan aluehallintoviraston Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan kirjastojen henkilökunnalle suunnatuilla Teams-etäkahveilla 2.5.2023. Heidi Petrov ja Anna Kippola esittelivät 30.3.2023 hankkeessa kehitettyä LUNA-toimintamallia ja sen toteutusta Oulussa sekä Raahessa hankkeen jälkeen jatkettuja ja aloitettuja lukutaitoyhteistyön kuvioita Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan tradenomiopiskelijoille. Lapin Ake-kahvit webinaarissa Heidi Petrov esittelee niin ikään LUNA-toimintamallia syksyllä 2023. [Avin avustustarinat](#) -sivulla julkaistiin 2.6.2023 myös hankkeen esittely.

4. HANKKEEN TULOKSET

4.1. Toimintamalli ja vuosikello, Oulu

Oulun kaupunginkirjaston nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyön toimintamalli jakautuu kolmen otsikon alle: säännöllinen yhteistyö, mahdollisuuksien mukaan ja julisteet ja esitteet. Lisäksi siinä on listattuna valmiit palvelut, joita kirjastolla jo on ja jotka saattavat kiinnostaa kohderyhmää. Hankkeen aikana aloitettu säännöllinen yhteistyö on se, jolla jalkauttaminen aloitetaan keväällä 2023. Toiminnan kehittyessä voidaan lisätä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa mahdollisuuksien mukaan. Julisteita,

11.07.2023

infonäyttökuvia ja muuta materiaalia jaetaan valmiin yhteyshenkilölistan mukaisesti paikkoihin, joissa käy nuoria aikuisia.

Säännöllinen yhteistyö

- Etsivä nuorisotyö: Tiistaina tapahtuu -ryhmä, 4 kertaa vuodessa ja Byströmin olkkari, pop up, 2 kertaa vuodessa.
- Ammattiopisto Luovi, TELMA-ryhmät: Kerran vuodessa.
- OSAO, Kaukovainion yksikkö: Hyvispysäkki, pop up, 2 kertaa vuodessa.
- Yhdenvertaisen nuorisotyön kehittäjät -verkosto: n. 2 tapahtumaa vuodessa, ajankohta ja teema vaihtelee. Pop up -toteutus.
- Nuorten foorumi, pop up -toteutus.
- Rasismivastaisen viikon tapahtumat, pop up -toteutus.
- Nuori Kulttuuri on air, pop up -toteutus.

Mahdollisuuksien mukaan

- Pop up -käynnit esimerkiksi Hyvän mielen talolla, VAMOS Oulun tiloissa, Vuolle-opiston Ystävyyskeskuksessa (Tyttöjen talo ja Poikien talo) ja Oulun kaupungin nuorten aikuisten työpajatoiminnassa sekä Veeran verstaalla.
- Muut kirjaston jalkautuvat tapahtumat, esim. Rotuaarin lavalla tai Kauppakeskus Valkeassa.
- Avoimet työpajat ja elokuvanäytökset kirjastolla jne.

Julisteet ja esitteet

- Infonäyttökuvat, julisteet ja kirjanmerkit
 - Toimitetaan paikkoihin, joissa tavoitetaan kohderyhmää.
 - Lista yhteyshenkilöistä Nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyö (LUNA) -työryhmän vetäjälle.
 - Kohderyhmälle suunnattu mainosmateriaali.
 - Rullajulisteet ja beach flag -julisteet sekä mahdollisesti muuta jaettavaa pop up -käyttöön.

Valmiit palvelut:

- Luku- ja musaopas, eKirjasto, Tarinataivas ja Sarjakuvametro, Eväitä opiskeluun -sivusto, soitinlainaus, liikuntavälinelainaus, Digiverstas, ryhmäkäynnit, Selkis-kokoelma, Digivuoren valloittajat ja kirjastojen varattavat tilat.

11.07.2023

Vuosikello

Vuosikello (Liite 4) on koottu yhteistyökumppaneiden kanssa neuvotellen. Tämä on minimi, jolla LUNA-työryhmä aloittaa jalkauttamisen keväällä 2023. Mikään ei estä lisäämästä vuosikelloon tapahtumia resurssien mukaan, sillä esimerkiksi OSAO:n Hyvispysäkillä on mahdollisuus vierailta vaikka joka kuukausi.

4.2. Toimintamalli, Raahe

Raahen kaupunginkirjastossa aloitti syksyllä erikoiskirjastonhoitajan sijaisuuden **Kati Ruuskanen**, joka yhdessä Anna Kippolan ja kirjastovirkailija **Kimmo Korhosen** kanssa jatkoi starttivalmennusryhmän ja nuorten työpajatoiminnan kanssa toimintaa syyskuusta alkaen. Uudelle ryhmälle suunniteltiin seuraavanlainen teemarunko: 1. tutustuminen ja mielenkiinnon kohteiden kartoittaminen, 2. kirjasto tutuksi, 3. aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen, 4. tarinahistoria ja sanataide ja 5. leffanäytös. Vuosittain ainakin osittain vaihtuvan ryhmän kanssa sovitaan kymmenen kerran tapaamissarjat, joista 5 toteutetaan keväällä ja 5 syksyllä. Teemoja sovelletaan sen mukaan, minkä verran ryhmissä on vaihtuvuutta.

Samoja teemoja sovelletaan toisen asteen äidinkielen ja viestinnän oppiaineen yhteistyöhön. Tavoitteena on tavata kaikkia ensimmäisen vuoden ammatillisen toisen asteen opiskelijaryhmiä vähintään kaksi kertaa (90 min/ kerta), teemoina kirjastonkäyttö ja tiedonhaku (kirjasto tutuksi) sekä kirjallisuus ja medialukutaito (vaikuttamisen ja tarinahistorian kokonaisuuksista). Ammatillisen 2. asteen S2-ryhmien kanssa tavataan mahdollisuuksien mukaan 3–4 kertaa vuodessa ja S2-opiskelijoille tarjotaan myös lukukummitoimintaa mahdollisuutena suorittaa yhden opintopisteen verran suomen kielen opintoja. Lukukummitoiminnassa opiskelija ja kirjaston työntekijä tapaavat neljä kertaa.

Pop up -kirjastoja toteutetaan Ammattiopisto Brahen Tervahovinkadun ja Mediakeskus Lybeckerin toimipisteissä, molemmissa kerran vuodessa.

4.3. Materiaalit

Hankkeen aikana tuotettiin materiaaleja, jotka ovat muiden Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun AKE-alueen kirjastojen apuna ja tukena. Kaksi materiaalipakettia, *Vinkkejä ja käytännön työpajaideoita*

11.07.2023

nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyöhön ja *Lisää pajavinkkejä ja -ideoita nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyöhön* on saatavilla [Oulun kaupunginkirjaston kotisivuilla](#). Lisäksi mainostoimisto NTRNZ media oy:n toteuttamista *Ei ole parempaa kuin lukeminen - Ain't nothing better than reading a book* -mainoskuvista teetettiin kirjanmerkkejä, julisteita, some- ja verkkokuvia, karkkirasia- ja tarrapohjat, pienet ja isot rullajulisteet sekä beach flag -julisteet ulkotapahtumiin (Liite 5.) Lisäksi Oulun kaupunginkirjaston syksyllä 2022 perustetun nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyön -työryhmän (LUNA) avuksi on koottu vinkkejä kirjaston Teamsiin sekä AKE Oulun Teams-kanavalle koko AKE-alueemme käytettäväksi.

4.4. Hankkeen jalkauttaminen, Oulu

Toimintamalli ja vuosikello esiteltiin Oulun kaupunginkirjaston henkilökunnalle syyskuussa 2022 kolmessa samansisältöisessä infossa: osallistujia infoihin oli yhteensä 65. Samalla kokosimme LUNA-työryhmän (lukutaitoyhteistyötä nuorille aikuisille), joka lähtee toteuttamaan toimintamallin mukaista lukutaitoyhteistyötä. Siihen kuuluvat kirjastonhoitajat **Jenni Backman** ja **Pauliina Immonen**; informaattikko **Taru Tanska** (vuodenvaihteessa **Raisa Laitala**), alueelliset kirjastohoitajat **Anniina Glad** (Itäinen alue) ja **Eeva-Maria Alatalo** (Pohjoinen alue) sekä kirjastovirkailijat **Helka Mäkelä**, **Jukka Peltonen**, **Elina Holster Marjoniemi**, **Minna Pulkkinen**, **Edina Saarinen** ja **Reetta Kähkönen**, sekä ryhmän vetäjänä keskisen alueen kirjastonhoitaja **Heidi Petrov**, jonka kehittämistehtävänä on nuorten ja nuorten aikuisten lukemisen edistäminen. Viime kädessä työryhmän toiminnasta vastaa ja sitä ohjaa palvelupäällikkö **Mervi Vaara**.

Työryhmät perehdytettiin ennen hanketyöntekijän toimenkuvan päättymistä syyskuussa. Lisäksi **Mervi Vaara** piti esihenkilöille oman infon toimintamallista ja sen jalkauttamisesta, sekä kävi vielä läpi perehdytyksissä sovittujen yhteyshenkilöiden roolit.

Nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyö on osa Oulun kaupunginkirjaston tarjoamia palveluja 1.1.2023 alkaen.

4.5. Hankkeen jalkauttaminen, Raahе

Raahessa toimintamalli ja suunnitelma hankkeessa aloitettujen yhteistyökuvioiden jatkamisesta esiteltiin Raahen kaupunginkirjaston viikkoinfossa syksyllä 2022. Toimintamallin toteuttajiksi valittiin noin kolme kirjaston työntekijää, joista yksi rekrytoitiin varta vasten kesällä 2022. Jalkauttamisen

11.07.2023

päävastuu on Anna Kippolalla, joka toimii myös yhtenä nuorten aikuisten ryhmien vetäjänä ja suunnittelijana.

4.6. Hankkeen toteutuminen

Minun kirjastoni – yhdessä enemmän -hankkeen tavoitteena oli nuorten aikuisten lukutaidon vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen, oleellisten yhteistyökumppaneiden löytäminen ja verkoston luominen kohderyhmän tavoittamiseen. Yhdessä kohderyhmän ja yhteistyökumppaneiden kanssa oli tarkoitus luoda uusia, mielenkiintolähtöisiä kirjastopalveluja, laatia toimintamalli heikosti lukevien nuorten aikuisten kirjastopalvelujen kehittämiseen ja tehdä palveluissa tarvittavat materiaalit ja markkinointisuunnitelma.

Hankkeen tavoitteet toteutuivat. Toimintaa tullaan kehittämään edelleen osana kirjaston työtä. Työ nuorten aikuisten lukutaidon vahvistamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi Oulun ja Raahen kirjastoissa jäsentyi ja lisääntyi, varsinaiset mahdolliset tulokset näkyvät vasta pidemmän ajan kuluttua.

Hankkeen tavoitteen seurannan mittarit

Yhteistyökumppanit:

- **Oulun kaupungin nuorisopalvelut, etsivä nuorisotyö**, viikoittain kokoontuva ryhmä (Tiistaina tapahtuu, myöhemmin Keskiviikon iltapäiväryhmä): 4 tapaamista vuodessa, 1 krt kuukaudessa.
- **Oulun kaupungin nuorisopalvelut, etsivä nuorisotyö**, viikoittain kokoontuva avoin ryhmä (Byströmin olkkari): 2 tapaamista vuodessa, 1 keväällä ja 1 syksyllä.
- **Raahen Satelliitti-toiminta, etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta** (Starttivalmennusryhmä), useamman kerran viikossa kokoontuvat ryhmät: 8 tapaamista vuodessa, 1 krt kuukaudessa.
- **Ammattiopisto Luovin TELMA-ryhmät (7 ryhmää)**: 1 työpajakokonaisuus vuodessa, keväisin: tutustumiskäynti ryhmissä ennen toteutusta ja ryhmäläisten ja ohjaajien toiveiden kerääminen.
- **Ammattiopisto OSAO Oulu, omat aulatapahtumat** (Hyvispysäkki): 2 pop up -pistettä vuodessa, keväällä ja syksyllä: yhteydenotto vuosittain yhteyshenkilöön ja tutustuminen

11.07.2023

vuoden Hyvispysäkin teemoihin, jonka mukaan pop up -piste räätälöidään.

- **Muut tapahtumat:** Yhdenvertaiset nuorisotyön kehittäjät -verkoston tapahtumat, Oulun kaupungin nuorisopalveluiden Nuorten foorumi, rasisminvastaisen viikon Oulu loves me – tapahtumat, Nuori kulttuuri on air: kartoitus vuosittain, mitä tulossa, keneen ollaan yhteydessä jne.

Yhteydenpito säännöllisten ryhmien osalta ohjaajien kanssa joko kasvotusten tai sähköisesti, jossa suunnitellaan aina uuden ryhmäkäyntien sarjan sisältöä ja tavoitteita. Mahdollinen palautepalaveri aina käyntisarjan jälkeen vuosittain. Tällöin myös kartoitetaan yhdessä, jatketaanko samalla mallilla vai onko tarvetta muuttaa. Palautetta voidaan kerätä palaverin aikana ohjaajilta sekä ryhmän nuorilta aina lomakkeen kautta tapaamissarjan lopuksi. Raahessa Starttivalmennusryhmä vaihtuu ainakin osittain vuodenvaihteen aikana ja tapaamiset räätälöidään sen mukaan, kuinka paljon vaihtuvuutta ryhmissä on. Tarkoitus on jatkossa kerätä palaute syyskauden ja kevätkauden päätteeksi sekä nuorilta että ohjaajilta.

Pop up -tyylisissä tapahtumissa palautteenkeruulle ei ole välttämättä tarvetta, sillä nämä ovat usean toimijan yhteisiä tapahtumia, joihin mennään pop up -pistettä pitämään. Luovin TELMA-ryhmien ja Byströmin olkkari –ryhmien osalta vuosittainen palaveri ei välttämättä ole tarpeen, sillä tarpeita ja toiveita voi esittää aina kunkin työpajan tai pop up -käynnin yhteydessä. Toki palavereja voi harkita pidettäväksi esimerkiksi joka toinen vuosi.

Kohderyhmät

- **Nuoret aikuiset, jotka eivät ole opiskelemassa eivätkä työelämässä (16–29-vuotiaat):** tapaamisia yhteensä 14 vuodessa etsivän nuorisotyön kautta Oulussa ja Raahessa
- **Ammattiopisto-opiskelijat (15-vuotiaista aikuisopiskelijoihin):** tapaamisia 2 vuodessa pop up -pisteen muodossa
- **Eriyisammattiopisto Luovin TELMA-opiskelijat (20-vuotiaista aikuisiin):** 1 tapaaminen vuodessa työpajan merkeissä
- **Nuoret ja nuoret aikuiset (13–29 v):** muut tapahtumat, kuten yhdenvertaisen nuorisotyön kehittäjät -verkoston tapahtumat, Nuorten foorumi, Oulu loves me – rasisminvastaisen viikon tapahtumat, Nuori kulttuuri on air jne: noin 4-5 tapahtumaa vuodessa.

11.07.2023

LUNA-toimintamalli ja sitä vetävä työryhmä jatkaa nuorille aikuisille kohdennettujen kirjastopalvelujen kehittämistä, niiden pitämistä mielenkiintolähtöisenä osallistamalla nuoria aikuisia ja ylläpitää hankkeen aikana aloitettuja yhteistyökumppanuuksia.

Uudet mielenkiintolähtöiset kirjastopalvelut eli tuloksena syntyneet palvelut

Hankkeessa aloitetut yhteistyökumppanuudet muodostavat toimintamallin, jonka kautta toteutamme uusia mielenkiintolähtöisiä kirjastopalveluja niin Oulussa kuin Raahessakin. Toimintamallimme mukaisista palveluista tiedotamme [LUNA-toimintamallin omilla verkkosivuilla](#), josta löytyvät yhteystiedot mahdollisille uusille kumppaneille, sekä hankkeessa tuotetut materiaalit muille kirjastoille käytettäväksi nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyössä. Materiaaleihin lukeutuvat kaksi ohjepakettia, joissa on ohjeita, miten voi aloittaa nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyön omassa kirjastossaan sekä vinkkejä runsaasti työpajoihin. Lisäksi tuotettu mainos ”Ei ole parempaa kuin lukeminen” on jaossa kirjanmerkkinä ja julisteena yleisen kirjaston tunnuksella. Raahen ja Oulun kirjastoille tuotettiin yhteistyössä Luovin puutuotantolinjan kanssa puiset onnenpyörät pop up -tapahtumiin sekä ”Ei ole parempaa kuin lukeminen”-mainoksesta kirjanmerkit, julisteet, tarra- ja karkkirasiapohjat, isot ja pienet rullajulisteet sekä beach flag -julisteet sekä suomeksi että englanniksi oman kirjaston logoilla ja verkkosivuilla varustettuna. Niitä jaetaan kohdennetusti nuorten aikuisten ryhmissä ja tapahtumissa sekä lähetetään yhteistyökumppaneille sekä muihin paikkoihin, joissa kohderyhmää voidaan tavoittaa.

Henkilökunnan kouluttaminen

- Kirjasaari, nuoret, 22.1.2022 - etälähetys: Sanoista tekoihin – lukutaitoa sanaleikkelyllä. Toiminnallinen tuokio. 56 osallistujaa. Heidi Petrov
- Tulevaisuuden kirjastoammattilainen -koulutus Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueen kirjastoille Raahessa 19.10.2022: *Ongi, älä oleta – mielenkiintolähtöistä nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyötä tekemässä*. 58 osallistujaa. Heidi Petrov ja Anna Kippola
- Perekdytykset LUNA-työryhmälle 21. Ja 22.10.2022 Ja 17.11.2022: Yhteensä 3 kertaa ja 12 osallistujaa. Heidi Petrov.

11.07.2023

5. YHTEENVETO

Minun kirjastoni - yhdessä enemmän -hankkeessa haluttiin selvittää, mitkä ovat ne yhteistyökumppanit, joiden kautta kirjasto tavoittaa kirjastoa käyttämättömät nuoret aikuiset ja aikuiset, joilla on haasteita lukutaidossa. Heti hankkeen alkuvaiheessa osoittautui, että kohderyhmä on liian laaja. Ohjausryhmä päätyi tarkentamaan kohderyhmää nuoriin aikuisiin. Yhteistyökumppaneiksi valikoituivat Oulussa etsivä nuorisotyö, OSAO ja Ammattiopisto Luovi ja Raahessa etsivä nuorisotyö.

Yhdessä kohderyhmän ja yhteistyökumppaneiden kanssa luotiin uusia, mielenkiintolähtöisiä kirjastopalveluja, laadittiin toimintamalli heikosti lukevien nuorten aikuisten kirjastopalvelujen kehittämiseen ja tehtiin palveluissa tarvittavat materiaalit ja markkinointisuunnitelma. Hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa suunniteltiin yhdessä, miten ja kuinka usein yhteistyö hankkeen jälkeen jatkuu. Tavoitteena oli tehdä kirjaston palveluja tutummaksi myös nuorten aikuisten parissa toimiville tahoille ja palautteen perusteella tämä onnistui.

Hankkeen tavoitteena oli saada uudet palvelut osaksi kirjastojen normaalia toimintaa ja tämä toteutui. Yhteistyötä valittujen yhteistyökumppaneiden kanssa jatketaan hankkeen jälkeen. Oulussa kirjaston henkilökunnasta koottiin työryhmä, joka jatkaa hankkeessa aloitettua toimintaa. Työryhmää vetää kirjastonhoitaja Heidi Petrov.

Oulun kaupunginkirjasto jatkaa säännöllistä yhteistyötä Etsivän nuorisotyön, OSAO:n ja Ammattiopisto Luovin kanssa. Kirjasto jatkaa Etsivän nuorisotyön kanssa ryhmämuotoista toimintaa, osallistuu OSAO:n hyvispysäkeille ja järjestää työpajoja Ammattiopisto Luovin TELMA-ryhmille. Kirjasto on osallistunut jo aiemmin erilaisiin muiden toimijoiden järjestämiin, nuorille suunnattuihin tapahtumiin ja tästä tapahtumayhteistyöstä tehtiin säännöllistä. Tärkeänä yhteistyökumppanina tapahtumayhteistyössä on Yhdenvertaiset nuorisotyön kehittäjät -verkosto.

Raahessa kirjasto jatkaa yhteistyötä Etsivän nuorisotyön kanssa ja mukaan on tullut myös samoissa tiloissa toimiva nuorten työpajatoiminta. Yhteistyö 2. asteen ammatillisen koulutuksen äidinkielen ja viestinnän oppiaineen sekä S2-ryhmien kanssa jatkuu suunnitelman mukaisesti ja pop up-kirjastoja toteutetaan oppilaitoksissa 2 kertaa vuodessa. Uusia yhteistyökumppaneita on mahdollista ottaa mukaan toimintaan myös jatkossa.

11.07.2023

Tavoitteena oli myös tuottaa materiaalia, jota Oulun ja Raahen kirjastojen lisäksi muiden kirjastojen työntekijät voivat hyödyntää nuorten aikuisten palveluissaan. Materiaalipaketti laitettiin Oulun kaupunginkirjaston kotisivuille, avoimesti tutustuttavaksi ja hyödynnettäväksi.

Hankkeessa saatujen kokemusten perusteella toimivimmaksi tavaksi osoittautui se, että kirjasto osallistuu yhteistyökumppaneiden järjestämiin jo olemassa oleviin ryhmiin ja tapahtumiin. Kirjasto ei lähtenyt järjestämään omaa toimintaansa nuorille kirjastossa. Myöskään etätoteutuksia ei lähdetty kokeilemaan: yhteistyökumppaneiden palautteen perusteella koronapandemian eristäytyneisyydestä haluttiin päästä vuorovaikutteisempaan toimintaan.

Hankkeessa luotiin markkinointimateriaalia nuorille aikuisille ja sen toteutti mainostoimisto NTRNZ media oy. ”Ei ole parempaa kuin lukeminen” -mainoksesta teetettiin julisteita, infonäyttökuvia, somekuvia, rullajulisteita, beach flag -julisteita ja kirjanmerkkejä. Mainosta jaettiin yhteistyökumppaneiden tiloissa käytettäväksi ja materiaaleja tullaan käyttämään ja jakamaan tapahtumissa. Mainoskuvat ovat myös jaossa kaikkien kirjastojen käytössä yleisen kirjaston tunnuksella varustettuna. Ne löytyvät [LUNA-toimintamallin sivuilta](#).

Hanketta, toimintamallia, materiaaleja ja hankkeen tuloksia esiteltiin Oulun ja Raahen kirjastojen henkilökunnalle, ja muiden kirjastojen työntekijöille alan koulutuspäivissä.

6. JATKOTOIMENPITEET

Hankkeen alkuvaiheessa kartoitettiin yhteistyökumppaneita ja päädyttiin kohdentamaan toimintaa nuorille aikuisille, ei laajemmin aikuisille. Huomasimme, että ns. heikosti lukevat aikuiset ovat todella moninainen ryhmä, ja ns. heikkoon lukutaitoon on useita erilaisia syitä. Aikuisten lukutaidon tukemiseen päätettiin hakea erikseen hankeavustusta. *Ahaa! – kirjasto aikuisten lukutaidon tukena* -hankehakemus jätettiin Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle loppuvuodesta 2022 ja se hyväksyttiin keväällä 2023. Avustuksen hakijana on Oulun kaupunginkirjasto, yhteistyökumppaneina Raahen kaupunginkirjasto, POMO – Pohjoisen moninaiset oppijat ry. ja Raahen Psykyke ry. Hankeaika on 1.4.2023 – 31.12.2024.

11.07.2023

7. LÄHTEET

Ammattiopisto Luovi, Oulu. <https://luovi.fi/koulutukset/tyohon-ja-itsenaiseen-elamaan-valmentava-koulutus-telma/> Luettu 31.5.2022

Etsivä nuorisotyö, Oulu / nuoret. <https://www.ouka.fi/oulu/nuoret/etsiva-nuorisotyö>. Luettu 23.5.2022

Lukulux – lukemattomien aikuisten ohjaaminen. <https://www.lukulux.fi/>

Lukulystit. <https://www.lukulystit.fi/> Luettu 22.2.2023

Satelliitti. <https://www.satelliitti.info/nuorten-tyopaja/> Luettu 23.5.2022

11.07.2023

8. LIITTEET

LIITE 1: Näyte starttivalmennusryhmän palautelomakkeesta

Minun kirjastoni – yhdessä enemmän -hanke 2021-2022, Oulun ja Raahen kaupunginkirjastot | Petrov Heidi

Miten meillä meni?

Jätäthän meille palautetta anonyymisti.

1. Mikä kirjaston työntekijöiden vierailusta ryhmässäsi oli hyödyllisin? Voit antaa lopuksi arvosanan hyödyllisyydestä asteikolla 1-10.

- Lokakuu: Ideointikerta, jossa teimme unelmakarttoja
- Marraskuu: Vierailu kirjastossa, ~~sk~~ kirjaston esittely ja tehtävät
- Joulukuu: Kummitusaiheinen opaskierros, pizzaa ja juttelua
- Tammikuu: Vierailu kirjastossa, näyttely, kirjaston kulissit ja elokuva

Arvosanani kirjaston vierailun hyödyllisyydestä: _____

2. Kerro yksi uusi asia, mitä et tiennyt aiemmin kirjastosta. Vai oliko kaikki jo tuttua?

- Tätä en tiennyt aiemmin kirjastosta:

- En oppinut mitään uutta

3. Mikä kirjaston järjestämistä kerroista oli mielestäsi mukavin? Valitse 1-2 mukavinta. Voit myös perustella, miksi.

- Lokakuu: Ideointikerta, jossa teimme unelmakarttoja
- Marraskuu: Vierailu kirjastossa, ~~sk~~ kirjaston esittely ja tehtävät
- Joulukuu: Kummitusaiheinen opaskierros, pizzaa ja juttelua
- Tammikuu: Vierailu kirjastossa, näyttely, kirjaston kulissit ja elokuva.

Perustelut: _____

4. Mikä kirjaston järjestämistä kerroista ei ollut niin paljon mieleesi? Valitse 1-2, joista pidit vähiten. Voit myös perustella, miksi.

- Lokakuu: Ideointikerta, jossa teimme unelmakarttoja
- Marraskuu: Vierailu kirjastossa, ~~sk~~ kirjaston esittely ja tehtävät
- Joulukuu: Kummitusaiheinen opaskierros, pizzaa ja juttelua

11.07.2023

LIITE 2: Padlet-kysely Tiistaina tapahtuu -ryhmälle

Kirjastossa kiinnostaa...
Lisää tähän ottamasi kuvia ja käy tykkäämässä/kommentoimassa niitä ehdotuksia, joita haluaisit ensi kerralla tehdä

The Padlet board displays the following cards:

- Kirjojen suosittelua**: Haluan, että minulle suositeltaisiin luetavaa (lääkäri kommentteihin ehdotuksissa tyylissä, samoin fanitase, soffi, kauhua, rakkaus, järämyys, tarjokuvat, tietokirjat jne.)
- Vinyylitarrot**: Haluaisin tehdä vinyylileikkurilla suunnittelemani tarrot (voi tehdä myös valmiista mallista)
- Virtuaalipeli**: Haluaisin kokeilla kirjaston metsästä virtuaalipeliä
- Youtube / Tiktok / IG Reels -videopaja**: Haluaisin, että katsaisimme joksain valitsemaa tubettajaa/tiktokkaajaa /grammaajaa ja keskusteltaisiin niistä.
- Leikkaa-liimaa ja black out poetry -paja**: Haluaisin tehdä runoja/meemejä /mietelauseita leikkaa-liimaa ja black out -menetelmällä
- Lyrilikkopaja**: Haluaisin, että tarkastelaisimme eri musiikkityylien lyriikkaa. Kerro kommentteissa lempimusiikkityyli/artisti/bändisi /biisit.
- Somepaja**: Haluan tehdä somenkäyttöön liittyviä tehtäviä ja jutella somesta.
- Mielen paletti -tehtävät**: Haluaisin tehdä erilaisia hyvinvointiin ja inspiraatioon liittyviä tehtäviä.
- Kauhutarinapaja**: Haluaisin, että tutustuttaisiin erilaisiin kauhutarinainiin ja tehtäisiin oma seltsamän virkkeen kauhutarina.
- Oma ehdotukseni**: Kirjoita tähän joku muu ehdotuksesi, mitä ensi kirjastokäynnillä tehdään.

11.07.2023

LIITE 3: Lukulystit-tapahtumaan suunniteltu hankeposterit

Minun kirjastoni – yhdessä enemmän: nuorten aikuisten lukutaitoyhteistyötä

TAVOITE:
Saada nuoret aikuiset kiinnostumaan kirjastosta. Kaikki keinot sallittuja.

KEINOT:

- Lähdetään ulos kirjastosta, nuorten luo.
- Mennään mukaan jo toimiviin ryhmiin.
- Selvitetään, mikä nuoria kiinnostaa. Ei oleteta mitään.

Keskustelua, osallisuutta, toimintaa, revittyjä runoja, tussirunoja, kummitusaiheisia opaskierroksia, ruokaa, some-keskusteluja, leffaa, digiverstailua.

TULOKSET:

- Toiminta jatkuu Oulun ja Raahen kaupunginkirjastoissa.
- Kirjaston lukutaitoyhteistyö ei katkea nuorten aikuisten kohdalla.
- "Ei ole parempaa kuin lukeminen" – itseironiaa viljelevä mainos herättää kiinnostuksen kirjastoon.
- Hyvä lukutaito on aktiivisen kansalaisuuden edellytys ja vahvistaa osallisuutta.

"Mitä ovat illan julkiset? Kerro se revitty runon tai tussirunon avulla!"
hankeylempiä Heidi Petron ohjeistaa Savonlinnän päivän tapahtumassa.

"Nämä älytyöt ovat ruokineet nuorissa sitä kirjastoon päin kulluttamista."
Anna Visari, etävi nuorisotyöntekijä, Byströmin ohjaaja, Oulu.

"Kirjaston pisteellä on ollut kiire, toiminnallisia tehtäviä, ja siitä optioeläjä ovat tykänneet."
Ilona Hakala, opinto-ohjaaja, OSAO Kaukovaaran yksikkö, Ikonen, Oulu.

"Todella hyvä, että valitsitte mediakirjallisuuden aiheeksi juuri tällaisena aikana."
Outi Grenkula, työsuojantaja, Sateiläiti-toiminta, Raaha.

"Tästä tapahtuu -ryhmän palautteita: "Hyvälystä tietoa eKirjastosta" "Oli mukavaa kuunnella muiden esityksiä ja äänneä oli maistuvaa" "Olette ihania j killest"

"Sarttalimenusryhmän palautteita: "Mukavin kerta, mikä!": "Tammikuun leffa" "Opiiko uusia, mikä!": "Hyviä e-kirjojen löydöksiä"

"Luovutettiin ryhmän palautteita: "Oppii uusia sanoja/ appi rimejä"; "mukavaa oli osallistua pajon ja uudelleenkin tulimme"

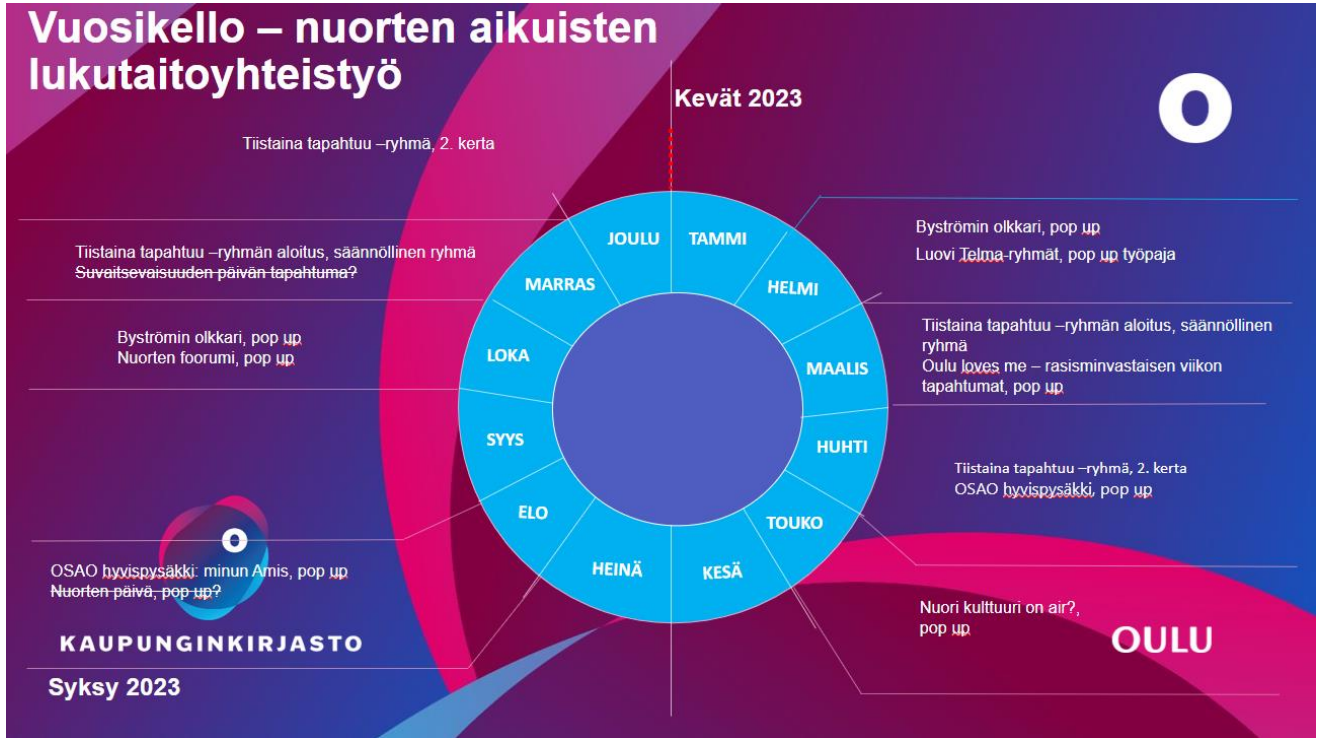
"Ettäin nuorisotyön Tällainen tapahtuu -ryhmän kanssa tutustutaan yhteiseen äänneeseen merkeissä"

"Nuorten päivän tapahtuman ainoa englanninkielistä tussirunoutta perheilmalla!"

KIRJASTO RAAHE OULU KAUPUNGIN KIRJASTO

11.07.2023

LIITE 4: LUNA-toimintamallin vuosikello 2023

11.07.2023

LIITE 5: Ei ole parempaa kuin lukeminen -mainoskuva

A photograph of a woman with blonde hair, wearing an orange top and black overalls, sitting at a bar counter. She is looking down at an open book on the counter. In the background, a bartender and other patrons are visible in a dimly lit bar setting.

EI OLE PAREMPAA

KUIN LUKEMINEN.

 KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

 OULU KAUPUNGIN-
KIRJASTO

ouka.fi/kirjasto